

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. lapkričio 24 d.
(OR. en)

15986/23

DEVGEN 218	DIGIT 280
FIN 1246	COLAC 155
ACP 125	COEST 639
RELEX 1390	SAN 700
MIGR 418	GENDER 210
SUSTDEV 154	CLIMA 597
COHOM 223	ENER 640
COAFR 422	MAMA 176
COASI 208	

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. lapkričio 21 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 717 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI 2023 m. metinė ataskaita dėl Europos Sąjungos išorės veiksmų priemonių įgyvendinimo 2022 m.

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 717 final.

Pridedama: COM(2023) 717 final

Briuselis, 2023 11 21
COM(2023) 717 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2023 m. metinė ataskaita

dėl Europos Sąjungos išorės veiksmų priemonių įgyvendinimo 2022 m.

{SWD(2023) 357 final}

Turinys

BENDRI ĮSIPAREIGOJIMAI.....	1
Įvadas	1
ES atsakas į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą	2
ES – pasaulinio masto veikėja	3
Strategija „Global Gateway“	4
Darnaus vystymosi skatinimas	5
VISUOTINIAI PRIORITETAI	5
Žmogaus socialinė raida.....	5
Žaliasis kursas.....	6
Skaitmenizacija, mokslas, technologijos ir inovacijos.....	7
Tvarus augimas ir darbo vietų kūrimas.....	8
Migracija ir priverstinis perkėlimas.....	9
Valdymas, taika, saugumas ir žmogaus teisės	9
ĮTAKA PASAULYJE	10
Užsachario Afrika	10
Azija ir Ramiojo vandenyno šalys.....	10
Šiaurės ir Pietų Amerika ir Karibų jūros regionas.....	11
Europos kaimynystė.....	11
Vakarų Balkanai ir Turkija	12
Užjūrio šalys ir teritorijos (UŠT)	13

BENDRI ĮSIPAREIGOJIMAI

Įvadas

2022 m., pasauliui toliau atsigaunant po COVID-19 pandemijos, tarptautinei bendruomenei teko susidurti su nauja krize – Rusijos agresijos karu prieš Ukrainą ir jo padariniiais. Dėl Rusijos agresijos susiklostė didelio masto ekstremalioji humanitarinė situacija, išaugo pasaulinės maisto kainos, dėl kurių dar labiau padidėjo maisto stygius visame pasaulyje, ir užsitęsė energetikos krizė.

ES, pasitelkdama išorės veiksmų priemones ir palaikydama tarptautinės partnerystės ryšius, stengėsi mažinti šio karo poveikį didindama politinę, humanitarinę ir finansinę paramą Ukrainai ir kaimyninėms šalims, taip pat stiprindama kitiems partneriams, ypač mažiausiai išsivysčiusioms ir pažeidžiamiausioms šalims, teikiamą paramą.

Šioje ataskaitoje apibendrinami pagrindiniai ES finansinės paramos, 2022 m. skirtos tarptautinei partnerystei, humanitarinei pagalbai, užsienio politikai ir plėtrai, elementai. Pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą dauguma ankstesnių išorės finansavimo priemonių yra integruotos į vieną priemonę – Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“ (KVTBP „Globali Europa“), kuri papildyta keliomis tikslinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, humanitarine pagalba ir Pasirengimo narystei paramos priemone (PNPP III)¹.

2022 m. pradėta įgyvendinti **ES strategiją „Global Gateway“**², kuria siekiama skatinti tvarų sujungiamumą, šiuo tikslu pagal Europos komandos principą³ penkiose prioritetinėse srityse investuojant į infrastruktūrą visame pasaulyje. Pagal šią strategiją Europos Sąjunga ir Afrikos Sąjunga priėmė Afrikos ir Europos investicinių priemonių rinkinį⁴.

Pagal strategiją „Global Gateway“ ES toliau įgyvendino kaimyniniams ir plėtros regionams skirtus **ekonomikos ir investicijų planus**, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir žaliajai bei skaitmeninei pertvarkai Rytų partnerystės regione, taip pat žaliajai pertvarkai, atsparumui klimato kaitai, sujungiamumui ir paramai privačiajam sektoriui pietinėse kaimyninėse šalyse.

ES, siekdama palengvinti milijonų pažeidžiamiausių žmonių kančias visame pasaulyje, toliau teikė **humanitarinę pagalbą**. 2022 m. ES sukūrė **Europos humanitarinio reagavimo pajėgumus**, kad būtų padidinti tiesioginiai humanitarinio atsako į netikėtas gaivalines nelaimes ir žmogaus sukeltas katastrofas pajėgumai.

Teikiant ES pagalbą plėtrai buvo remiama kaimo plėtra ir investicijos tokiose pagrindinėse srityse kaip transportas, energetinis saugumas, skaitmeninė ir žaliaji pertvarka. Birželio mėn. Europos Vadovų Taryba pripažino, kad **Ukrainos, Moldovos ir Sakartvelo** ateitis yra Europos Sąjungoje, ir suteikė **Ukrainai bei Moldovai** šalių kandidačių statusą.

¹ Išsamesnė informacija pateikiama prie šios metinės ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento I dalyje „Įvadas“.

² https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_lt.

³ ES išteklius derinant su ES valstybių narių ir Europos plėtros finansų įstaigų ištekliais.

⁴ Žr. 4 p.

ES toliau rėmė **demokratizaciją ir žmogaus teises**: ji surengė šešias rinkimų stebėjimo misijas (Kenijoje, Kolumbijoje, Lesote, Libane, Rytų Timore ir San Tomė ir Prinsipėje), o aštuoniose šalyse vykdė tolesnių veiksmų misijas.

ES dar kartą patvirtino įsipareigojimą užtikrinti **pasaulinį saugumą** ir pagal Europos taikos priemonę rėmė taiką šalyse partnerėse ir regionuose partneriuose, pavyzdžiui, Mozambike, Nigeryje, Nigerijoje, Somalyje, Moldovoje ir Vakarų Balkanuose.

ES toliau padėjo šalims įveikti COVID-19 pandemijos padarinius ir paskelbė naują **visuotinės sveikatos strategiją**⁵, kuria siekiama didinti visuotinį sveikatos saugumą ir visiems užtikrinti geresnę sveikatą. ES taip pat reagavo į kitas vietines epidemijas, pavyzdžiui, naujus Ebolos viruso ir choleros protrūkius ir dėl beždžionių raupų susiklosčiusią ekstremaliąją situaciją.

2022 m. ES ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių organizacija (AKRVO) padarė pažangą siekdamas pasirašyti **Kotonu susitarimą pakeisiantį susitarimą**⁶. Tuo tarpu Kotonu partnerystės susitarimo galiojimas buvo pratęstas iki 2023 m. vidurio.

ES atsakas į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą

ES vieningai, ryžtingai ir nedelsdama ėmėsi veiksmų dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą. 27 valstybės narės ir jų partneriai visame pasaulyje **pasmerkė neišprovokuotą ir nepateisinamą agresijos karą** ir greitai ėmėsi veiksmų, kad politiškai ir ekonomiškai izoliuotų Rusiją. ES taip pat pasmerkė tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimus, apie kuriuos buvo pranešta.

Parodydama, kad tvirtai remia Ukrainą, ES padidino politinę, humanitarinę ir finansinę paramą šiai šaliai. 2022 m. ES, veiksmus glaudžiai derindama su Didžiuoju septynetu (G7) ir kitais partneriais, priėmė devynis precedento neturinčių sankcijų už invaziją atsakingiems asmenims ir subjektams rinkinius, nukreiptus į pagrindinius Rusijos finansų, energetikos ir transporto sektorius ir valstybės valdomas įmones, dėl kurių ES įšaldyta apie 24,1 mlrd. EUR vertės turto.

Siekiant nedelsiant suteikti apsaugą beveik 4 mln. žmonių, priverstų bėgti iš Ukrainos (ir daugiau kaip 6,6 mln. pačioje Ukrainoje perkeltų asmenų), pirmą kartą pritaikyta **Laikinosios apsaugos direktyva**. Kelias prekybai žmonėmis iš esmės buvo užkertamas įgyvendinant ES bendrą kovos su prekyba žmonėmis planą, skirtą į ES atvykstantiems asmenims apsaugoti.

Vadovaudamasi Europos komandos principu, ES, jos valstybės narės ir finansų įstaigos **sutelkė 18,9 mlrd. EUR**⁷ **finansinės pagalbos**, paramos biudžetui ir humanitarinės pagalbos. Be to, pagal Europos taikos priemonę sutelkta 3,1 mlrd. EUR karinės paramos, taip pat įsteigta Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms skirta ES karinė pagalbos misija, kurios biudžetas – daugiau kaip 100 mln. EUR. Vasario mėn. Ukrainai aktyvavus Sąjungos civilinės saugos mechanizmą, 2022 m. buvo suteikta daugiau kaip 80 000 tonų pagalbos natūra, kurios vertė siekė maždaug 502 mln. EUR.

Reaguoti į ekstremaliąsias situacijas buvo padedama skyrus 330 mln. EUR dotacijų tokioms sritims kaip aprūpinimas būstu ir ypatingos svarbos infrastruktūros remontas, be kita ko, ES ir Ukrainos solidarumo koridoriuose, atspari skaitmeninė transformacija ir kibernetinis saugumas bei kova su

⁵ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_lt.

⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/european-development-policy/acp-eu-partnership_en.

⁷ Neįskaitant paramos iš ERPB dalies, kuriai tiesiogiai netaikomos ES garantijos.

dezinformacija. Taip pat pakeista kitų ES programų, kurių vertė – beveik 200 mln. EUR, paskirtis, kad jos padėtų šalinti karo padarinius.

Iš viso išmokėta 10,1 mlrd. EUR⁸ ES pagalbos; iš šios sumos 7,2 mlrd. EUR buvo makrofinansinė parama ir 686 mln. EUR – parama biudžetui.

Stebint neatsakingą Rusijos elgesį Ukrainos branduolinės energetikos objektuose ir aplink juos, vienas iš didelių susirūpinimą keliančių klausimų buvo **branduolinė sauga**. Kad būtų skubiai šalinami objektų sunaikinimo padariniai, visų pirma išskirtinėje Černobylio zonoje, Komisija aktyvavo Europos tarptautinio bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonę. ES dvišalei pagalbai, skirtai stebėsenos pajėgumams atkurti, skyrė 5 mln. EUR ir į Tarptautinio bendradarbiavimo dėl Černobylio sąskaitą su branduoline sauga susijusiai infrastruktūrai atstatyti įnešė 5 mln. EUR įnašą. Dar 3,4 mln. EUR skirta Tarptautinei atominės energijos agentūrai, įskaitant jos buvimą ypatingos svarbos branduolinių objektų vietose Ukrainoje.

Dėl Rusijos blokuojamo Ukrainos eksporto ir sunaikintų pasėlių padidėjo pasaulinė maisto krizė. 2022 m. žmonių, kuriems itin **stinga maisto**, skaičius pasiekė rekordinį lygį – apie 258 mln. asmenų⁹.

Vadovaudamasi visapusišku Europos komandos principu, ES didino savo paramą **apsirūpinimo maistu saugumui** ir rėmė labiausiai nukentėjusias Afrikos, Artimųjų Rytų, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalis, be kita ko, sudarydama palankesnes sąlygas eksportuoti Ukrainos produktus ES ir Ukrainos solidarumo koridoriais. Šis vieningas atsakas į pasaulinį maisto stygių turėtų padėti 2021–2024 m. sutelkti apie 18 mlrd. EUR; iš šios sumos 8,3 mlrd. EUR turėtų skirti ES institucijos ir apie 9,6 mlrd. EUR – valstybės narės. 2022 m. ES institucijos kovai su pasauliniu maisto stygiumi išmokėjo apie 2,6 mlrd. EUR, įskaitant apie 1 mlrd. EUR humanitarinės pagalbos maisto srityje¹⁰.

ES taip pat dėjo daugiau pastangų siekdama išspręsti pasaulinio trąšų trūkumo problemą, į kurią atkreiptas dėmesys lapkričio mėn. paskelbtame komunikate dėl trąšų¹¹.

ES – pasaulinio maisto veikėja

Didėjančio netikrumo metais ES ir toliau buvo viena iš daugiašališkumo varomųjų jėgų. Ji veiksmingai reagavo į pasaulinius iššūkius vykdydama plataus užmojo kaimynystės politiką, stiprindama solidarumą ir plėtodama visapusiškus partnerystės ryšius, kad užtikrintų ir skatintų taiką, stabilumą, demokratiją ir žmogaus teises.

ES valstybės narės taip pat dar kartą patvirtino įsipareigojimą glaudžiai bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais prisiimti didesnę atsakomybę už Europos saugumą ir gynybą, kad būtų apsaugoti bendri interesai ir vertybės.

⁸ Neįskaitant lėšų, kurių paskirtis buvo pakeista jas nukreipiant su konfliktais susijusiems veiksmams.

⁹ <https://www.fsinplatform.org/global-report-food-crises-2023>.

¹⁰ Į šią sumą įtraukta humanitarinė pagalba, skirta maistui, mitybai ir pragyvenimo šaltiniams, taip pat 50 proc. humanitarinių įvairios paskirties grynųjų pinigų programų (įvairios paskirties grynųjų pinigų pervedimų dalis, išleidžiama maisto produktams (proc.), remiantis 2023 m. Komisijos Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinio direktorato (ECHO GD) atliktu tyrimu).

¹¹ [COM\(2022\) 590 final/2, 2022 m. lapkričio 9 d.](#)

ES ir jos 27 valstybės narės pagal Europos komandos principą kartu tebėra didžiausios oficialios paramos vystymuisi (OPV) teikėjos, 2022 m. jai skyrusios 92,8 mlrd. EUR¹², t. y. 43 proc. pasaulinės OPV¹³ (tai sudaro 0,59 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų).

ES ir jos valstybės narės padidino paramą šalims partnerėms užtikrindamos, kad parama Ukrainai nebūtų teikiama kitų pasaulio šalių sąskaita.

Liepos mėn. buvo surengtas pirmasis **ES ir Jungtinių Tautų (JT) aukšto lygio dialogas**, kuriam vadovavo Pirmininkė U. von der Leyen ir JT Generalinis Sekretorius A. Guterresas. Jo metu patvirtinti mūsų bendri tikslai ir bendradarbiavimo svarba sprendžiant pasaulinius uždavinius.

ES sutelkė 2,6 mlrd. EUR humanitarinės pagalbos, kad padėtų patenkinti neatidėliotinus nukentėjusių gyventojų visame pasaulyje poreikius. ES, valstybės narės, EIB ir ERPB, vadovaudamiesi Europos komandos principu, tebėra vieni iš pagrindinių humanitarinės pagalbos teikėjų pasaulyje, be kita ko, padedant įveikti vadinamąsias užmirštas ekstremaliąsias situacijas, pavyzdžiui, Sahelio bado krizę.

ES ir jos valstybės narės ir toliau buvo tarptautinio **solidarumo dėl COVID-19 pandemijos** lyderės – jos su šalimis partnerėmis pasidalijo 502,2 mln. vakcinos dozių, iš kurių 422 mln. dozių pasidalyta per priemonę COVAX ir 80,2 mln. dozių – dvišaliu pagrindu.

Sparčiai pasistūmėta į priekį įgyvendinant strategijos „Global Gateway“ iniciatyvą dėl **vakcinų, vaistų ir sveikatos technologijų gamybos ir prieigos prie jų Afrikoje** ir paskelbta iniciatyva remti panašias pastangas Lotynų Amerikoje ir Karibų jūros regione.

Be to, ES ir jos valstybės narės toliau vadovavo pasaulinėms pastangoms kovoti su klimato kaita ir spręsti aplinkos problemas. ES tebėra didžiausia pasaulyje tarptautinio viešojo kovos su klimato kaita finansavimo teikėja, 2021–2022 m. laikotarpiu šiam tikslui skyrusi 5,340 mlrd. EUR.

Strategija „Global Gateway“

2022 m. Komisija, pagal Europos komandos principą glaudžiai bendradarbiaudama su kitais subjektais, toliau vykdė **strategiją „Global Gateway“**¹⁴, pradėdama įgyvendinti pagrindinius strategijos „Global Gateway“ investicinių priemonių rinkinius ir Europos komandos iniciatyvas.

Gruodžio 11 d. buvo surengtas pirmasis **„Global Gateway“ valdybos** posėdis, kuriam pirmininkavo Pirmininkė U. von der Leyen ir į kurį susirinko valstybių narių užsienio reikalų ministrai.

Vienas iš svarbių žingsnių siekiant iki 2027 m. sutelkti numatytus 300 mlrd. EUR investicijų buvo Komisijos ir Europos investicijų banko pasirašytas 26,725 mlrd. EUR vertės susitarimas dėl **„Europos darnaus vystymosi fondo +“ (EDVF+)** garantijų viešosioms investicijoms. Be to, Komisija iš EDVF+ privačiojo sektoriaus investicijoms skyrė 8,45 mlrd. EUR¹⁵ finansinių garantijų 56-ioms siūlomoms investicijų programoms Vakarų Balkanuose ir Turkijoje, kaimyniniuose regionuose ir Užsachario

¹² Remiantis preliminariais 2022 m. EBPO duomenimis, paskelbtais 2023 m. pavasarį.

¹³ Pasaulinė OPV šioje ataskaitoje apibrėžiama kaip OPV, apie kurią bendrai pranešė ES ir visos kitos valstybės donorės.

¹⁴ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_lt.

¹⁵ Tarptautinės partnerystės generalinis direktoratas (INTPA GD) skyrė 6,05 mlrd. EUR, o Europos kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinis direktoratas (NEAR GD) – 2,4 mlrd. EUR.

Afrikoje, Lotynų Amerikoje, Azijoje ir Ramiojo vandenyno regione paremti. Šios privačiam sektoriui skirtos garantijos galėtų padėti pritraukti daugiau kaip 67 mlrd. EUR investicijų.

Pagrindinės investicijos šiais pirmaisiais įgyvendinimo metais apima tokias sritis kaip skaitmeninio junglumo tarp ES ir jos partnerių gerinimas, atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos ir energijos tiekimo saugumo didinimas, mažųjų ir vidutinių įmonių galimybės gauti finansavimą, taip pat vakcinų, vaistų ir sveikatos technologijų prieinamumo ir gamybos pajėgumų didinimas.

Pirmasis strategijos „Global Gateway“ laimėjimas – **Afrikos ir Europos investicinių priemonių rinkinys**, apie kurį paskelbta vasario 17–18 d. vykusiame šeštajame ES ir Afrikos Sąjungos (AS) aukščiausiojo lygio susitikime ir pagal kurį iki 2027 m. ketinama sutelkti bent 150 mlrd. EUR investicijų, įskaitant 28 mlrd. EUR dotacijų.

Kaimyniniuose ir plėtros regionuose įgyvendinti strategiją „Global Gateway“ šiuo metu padeda trys regioniniai ekonomikos ir investicijų planai. Pagal juos įgyvendinant 84 pavyzdinius projektus iki 2027 m. ketinama sutelkti iki 77 mlrd. EUR investicijų. Vakarų Balkanuose ir rytinėse bei pietinėse kaimyninėse šalyse įgyvendinami didelio masto infrastruktūros projektai, pavyzdžiui, tiesiamas VIII geležinkelio koridorius tarp Šiaurės Makedonijos ir Bulgarijos, Juodosios jūros povandeninis elektros kabelis tarp Sakartvelo ir Rumunijos ir povandeninis optinis skaidulinis kabelis „Medusa“, kuriuo Šiaurės Afrika sujungiama su Ispanija, Prancūzija, Italija, Kipru ir Portugalija.

Darnaus vystymosi skatinimas

ES veiksmų vystymosi srityje prioritetai – žmogaus socialinė raida, žaliasis kursas, tvarus augimas ir deramos darbo vietos, skaitmenizacija, kova su nelygybe, migracija ir valdymas, taika ir saugumas – padeda tarptautiniams partneriams siekti JT **darnaus vystymosi tikslų**.

ES ir jos valstybės narės įtvirtino įsipareigojimą pasiekti šiuos tikslus, be kita ko, įgyvendinant strategiją „**Global Gateway**“, kurios investavimo prioritetais prisidedama prie visų darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo.

2022 m. Komisija darnaus vystymosi tikslus aktyviai integravo į **ES geresnio reglamentavimo sistemą**¹⁶.

VISUOTINIAI PRIORITETAİ

Žmogaus socialinė raida

Dėl precedento neturinčių iššūkių, įskaitant konfliktus, klimato kaitą, pandemiją ir tyliąją pasaulinę švietimo krizę, pastaraisiais metais pasikeitė pažangos žmogaus socialinės raidos srityje tendencijos ir padidėjo nelygybė. 2022 m. ES sustiprino pastangas įvairiose savo veiklos srityse.

Per COVID-19 pandemiją paaiškėjo, kad būtina geriau užkirsti kelią ir pasirengti būsimoms sveikatos krizėms ir geriau į jas reaguoti. Lapkričio 30 d. pagal strategiją „Global Gateway“ paskelbta nauja **ES visuotinės sveikatos strategija**¹⁷, kurioje pabrėžiama, kokios svarbios yra veikiančios, įtraukios sveikatos sistemos, ir atkreiptas dėmesys į būtinybę spręsti su pasirengimu užtikrinti sveikatos

¹⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation_lt.

¹⁷ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_lt.

saugumą susijusius klausimus, kartu didinant lygias galimybes gauti vakcinų, vaistų ir medicinos technologijų ir stiprinant jų gamybos pajėgumus. 2022 m. ES įsipareigojo Pasauliniam fondui skirti 715 mln. EUR¹⁸.

Komisija 10-yje šalių toliau vykdė **socialinės apsaugos intervencinius veiksmus** ir, įgyvendindama dvi pasaulines priemones, daugiausia dėmesio skyrė sistemų kūrimui, skaitmenizacijai ir registrams, taip pat konkrečioms moterų ir neoficialių darbuotojų socialinės apsaugos sistemoms.

Vadovaudamasi Trečiuoju lyčių lygybės veiksmų planu, ES toliau skatino į lyčių lygybę orientuotas humanitarines operacijas ir **lyčių lygybę**. Ji atitinkamuose daugiašaliuose ir regioniniuose forumuose, taip pat palaikydama dvišalius dialogus akcentavo su moterimis, taika ir saugumu susijusius klausimus. Buvo toliau stiprinamas lyčių aspekto integravimas, be kita ko, vykdant bendros saugumo ir gynybos politikos misijas ir operacijas.

ES toliau stengėsi apsaugoti vaikus ir vaikų teises visame pasaulyje, įskaitant ginkluotuose konfliktuose dalyvaujančius vaikus. Taip ji vykdė įsipareigojimus, priimtus pagal ES 2021–2024 m. vaiko teisių strategiją¹⁹.

Jaunimas, kuriam priskiriama daugiau kaip 1,8 mlrd. asmenų, yra pagrindiniai pokyčių pradininkai, padedantys formuoti atsparesnę, įtraukesnę ir klestinčią visuomenę visame pasaulyje. Spalio mėn. Komisija priėmė pirmąjį **Jaunimo veiksmų planą ES išorės santykių srityje**²⁰, kuriuo siekiama įtraukti jaunimą, sudaryti jam sąlygas įgalėti ir padėti palaikyti ryšius visame pasaulyje.

Gegužės mėn. pradėta įgyvendinti regionine **Europos komandos iniciatyva „Darbo vietų kūrimas pasitelkiant prekybą ir investicijas“** pietinėse kaimyninėse šalyse remiamas holistinis požiūris į darbo vietų kūrimą sutelkiant iniciatyvas, kuriomis prekyba, investicijos ir verslumas susiejami su darbo vietų kūrimu ir žmogiškojo kapitalo plėtojimu.

Švietimas ir toliau buvo viena iš pagrindinių ES išorės santykių sričių. ES stengėsi užtikrinti kiekvieno vaiko, įskaitant nuo konfliktų, krizių ir ekstremaliųjų humanitarinių situacijų nukentėjusius vaikus ir jaunuolius, teisę į mokslą. ES 10 proc. savo humanitarinės pagalbos biudžeto skyrė švietimui ekstremaliosiose situacijose. Rugsėjo mėn. vykusiame ES aukščiausiojo lygio susitikime švietimo pertvarkos klausimais ES buvo pripažinta viena iš **pasaulinių švietimo srities lyderių**.

ES investicijos buvo sutelktos į tokias sritis kaip mokytojai, **teisingesnės ir įtraukesnės švietimo sistemos** ir įgūdžiai, suteikiantys galimybę šalims partnerėms kuo geriau pasinaudoti skaitmenine ir žaliąja pertvarka.

Žaliasis kursas

27-ojoje JT bendrosios **klimato kaitos** konvencijos šalių konferencijoje (UNFCCC COP27) ES pristatė pagrindines iniciatyvas, kuriomis siekiama padėti šalims partnerėms švelninti klimato kaitą ir į ją reaguoti. Kartu su Afrikos Sąjunga, Danija, Vokietija, Prancūzija ir Nyderlandais ji pradėjo Europos komandos iniciatyvą dėl prisitaikymo prie klimato kaitos ir atsparumo jai Afrikoje. Šia iniciatyva

¹⁸ 2023–2025 m. laikotarpiui.

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_lt.

²⁰ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-action-plan_en.

sujungiamos esamos ir naujos prisitaikymo prie klimato kaitos programos, kurių vertė viršija 1 mlrd. EUR.

Siekdama padėti laipsniškai atsisakyti akmens anglių, ES kartu su partnerėmis G7 narėmis pasirašė **Teisingos energetikos pertvarkos partnerystės** susitarimus su Indonezija ir Vietnamu ir padarė pažangą įgyvendindama tokią partnerystę su Pietų Afrika. Kartu su Vokietija ES taip pat sukūrė pasaulinę anglių pramonės regionų platformą, skirtą teisingai ekonomikos pertvarkai remti, šiuo tikslu dalijantis žiniomis ir kuriant tinklus.

Iki 2022 m. pabaigos ES 29-ioms šalims partnerėms suteikė techninę paramą rengiant, atnaujinant ir įgyvendinant nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus ir nacionalinius prisitaikymo planus. Palaikydama dialogus klimato ir energetikos klausimais, ES bendradarbiavo su JAV, Indija, Kinija ir kitais pagrindiniais teršėjais energetikos pertvarkos politikos, geriausios praktikos ir žaliųjų technologijų klausimais, kad būtų paspartinta atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtra ir skatinamas energijos vartojimo efektyvumas.

ES taip pat aktyviai dalyvavo daugiašaliuose forumuose, siekdama paskatinti pasaulinę energetikos pertvarką, suderintą su Paryžiaus susitarimo tikslais. Ji padėjo plėtoti pasaulinę vandenilio rinką. 2022 m. buvo pasirašyti dvišaliai neprivalomi susitarimai su Egiptu, Japonija, Kazachstanu, Namibija ir Ukraina, kuriais siekiama didinti vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių paklausą arba prisidėti prie **atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gamybos**.

Gruodžio mėn. vykusioje 15-ojoje Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijoje (COP15) buvo priimta Kunmingo ir Monrealio pasaulinė biologinės įvairovės strategija. ES dar kartą patvirtino įsipareigojimą palaikant išorės bendradarbiavimą **biologinei įvairovei** remti skirti 7 mlrd. EUR.

Komisija priėmė naują **ES tarptautinio vandenynų valdymo darbotvarę**²¹, kurioje atsižvelgiama į pagal Europos žaliąjį kursą nustatytus prioritetus.

ES taip pat aktyviau bendradarbiavo su šalimis partnerėmis siekdama remti **darnų vartojimą ir gamybą**, visų pirma perėjimą prie žiedinės ekonomikos, įgyvendindama iniciatyvą „SWITCH to Green“, įskaitant regionines programas Azijoje, Afrikoje ir Viduržemio jūros regione.

Komisija pradėjo įgyvendinti **Afrikos ir Europos iniciatyvą „Žalioji energija“**, kuria siekiama 300 gigavatų padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos pajėgumus ir užtikrinti prieigą prie įperkamos, patikimos ir tvarios energijos.

26-ojoje Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijoje paskelbus pasaulinį įsipareigojimą dėl metano, ES padėjo įsteigti JT aplinkos programos valdomą Tarptautinį išmetamo metano kiekio stebėjimo centrą, kuriam pavesta rinkti išsamius duomenis, stiprinti pajėgumus ir rengti išmetamo metano kiekio mažinimo paramos veiksmus.

Skaitmenizacija, mokslas, technologijos ir inovacijos

2022 m. pagal strategiją „Global Gateway“ didelė pažanga padaryta įgyvendinant skaitmenines programas, be kita ko, pavyzdinę duomenų iniciatyvą Užsachario Afrikoje, iniciatyvą „EurAfrica

²¹ [JOIN\(2022\) 28 final, 2022 m. birželio 24 d.](#)

Gateway“ (tarptautiniai povandeniniai kabeliai) ir regioninių magistralinių optinių skaidulinių kabelių linijų (regioninių ir (arba) tarpvalstybinių antžeminių jungčių) projektą Afrikoje. Be to, vykdomoji pirmininko pavaduotoja M. Vestager Nigerijoje pristatė pirmąją strategijos „Global Gateway“ skaitmeninės ekonomikos paketą, kurio vertė siekia 820 mln. EUR.

Vasario mėn. per Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono forumą pradėjo veikti **Vystymuisi užtikrinti skirtų skaitmeninių technologijų centro (D4D Hub)** Azijos ir Ramiojo vandenyno regiono padalinys. 2022 m. buvo įsteigtas Lotynų Amerikos ir Karibų regiono padalinys, o Afrikos padalinys toliau įgyvendino keletą pavyzdinių iniciatyvų, pavyzdžiui, Afrikos Sąjungos ir ES Vystymuisi užtikrinti skirtų skaitmeninių technologijų centro projektą IDEA.

Pažanga padaryta kuriant Vystymuisi užtikrinti skirtų skaitmeninių technologijų centro remiamą **ES ir Lotynų Amerikos bei Karibų jūros regiono (LAK) skaitmeninį aljansą**, užtikrinant finansavimą ES ir LAK dialogui skaitmeninės politikos klausimais užmegzti, išplečiant skaitmeninės infrastruktūros programą BELLA, sukuriant įmonių skaitmenizavimosi spartinimo priemonę ir įgyvendinant programos „Copernicus“ šiam regionui skirtą iniciatyvą.

Sėkmingai pradėtas antrasis programos „**Globali aplinkos ir saugumo stebėsenos sistema ir Afrika (GMES&Africa)**“ – svarbiausios Afrikos ir ES bendradarbiavimo Žemės stebėjimo ir globalios aplinkos ir saugumo stebėsenos srityse iniciatyvos – etapas.

Strategijos „Global Gateway“ Afrikos ir Europos investicinių priemonių rinkinyje numatytos trys pavyzdinės iniciatyvos, pagal kurias itin daug dėmesio skiriama mokslui, technologijoms ir inovacijoms, siekiant remti Afrikos Sąjungos ir ES inovacijų darbotvarkę, regioninius žaliosios pertvarkos kompetencijos centrus ir Žemės stebėjimo bei kosmoso technologijas.

Tvarus augimas ir darbo vietų kūrimas

2022 m. ES rėmė tvarų, integracinį augimą ir deramų darbo vietų kūrimą šalyse partnerėse, sudarydama palankesnes sąlygas sutelkti viešąjį ir privatųjį finansavimą. Buvo paskelbta *Investicijų į darnų vystymąsi ataskaita*²² dėl **Adis Abebos veiksmų darbotvarkės** įgyvendinimo.

Skyrus 10 mln. EUR finansavimą, išplėsta ES užimtumo, darbo ir socialinės apsaugos ekspertų priemonė (**SOCIEUX+**), jos veiklą pradedant vykdyti Vakarų Balkanų šalyse.

Komisija toliau nagrinėjo galimybes užmegzti **dvišales strategines partnerystes dėl žaliavų vertės grandinių**, visų pirma su partneriais Afrikoje (pvz., Namibija), Lotynų Amerikoje, Vakarų Balkanuose ir Vidurinėje Azijoje (pvz., Kazachstanu), šiuo tikslu sudarant susitarimo memorandumus.

Lapkričio mėn. Komisija užbaigė derybas su Angolos Respublika dėl tvarių investicijų palengvinimo susitarimo, padėsiančio pritraukti ir plėtoti investicijas, kartu įtraukiant su aplinka ir darbuotojų teisėmis susijusius įsipareigojimus.

²² Europos Komisija, Tarptautinės partnerystės generalinis direktoratas (2022), *Investing in sustainable development: progress report 2018-2020*, Europos Sąjungos leidinių biuras, <https://data.europa.eu/doi/10.2841/156351>.

2022 m. pagalbos prekybai pažangos ataskaitoje²³ patvirtinta, kad ES pagalba prekybai padeda šalims partnerėms didinti prekybos pajėgumus ir kovoti su COVID-19 pandemija. ES ir jos valstybės narės ir toliau yra pagrindinės pagalbos prekybai teikėjos pasaulyje.

Migracija ir priverstinis perkėlimas

2022 m. padaugėjo dauguma migracijos į ES maršrutų, visų pirma centrinės ir rytinės Viduržemio jūros regiono dalių bei Vakarų Balkanų maršrutais, keliaujančių asmenų. Pasaulyje priverstinai perkeltų asmenų skaičius pirmą kartą pasiekė 100 mln., o dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą buvo perkelta milijonai kitų žmonių.

Rodydamos bendrą įsipareigojimą, gruodžio mėn. ES ir jos valstybės narės pradėjo dvi regionines pavyzdines Europos komandos iniciatyvas, kuriomis siekiama stiprinti migracijos valdymą, ypač centrinės ir vakarinės Viduržemio jūros regiono dalių ir Atlanto migracijos maršrutuose. Gruodžio mėn. Komisija pateikė ES veiksmų planą, kaip spręsti Vakarų Balkanų maršrute kylančias problemas.

2022 m. priimtas dar vienas 310 mln. EUR vertės paketas, skirtas Sirijoje perkeltiems Sirijos gyventojams ir pabėgėliams bei pažeidžiamoms priimančiosioms bendruomenėms Irake, Jordanijoje ir Libane remti²⁴. Reaguojant į šią krizę ES ir jos valstybės narės kartu tebėra didžiausios paramos teikėjos. **Briuselio šeštojoje konferencijoje „Parama Sirijos ir viso regiono ateičiai“** priimta įsipareigojimų skirti iš viso 6,4 mlrd. EUR.

Valdymas, taika, saugumas ir žmogaus teisės

Skatinant integruotą požiūrį į konfliktus ir krizes, įskaitant paramą taikai ir atsparumo didinimui, **saugumo sektoriaus reformą ir pajėgumų stiprinimą remiant vystymąsi ir saugumą vystymosi labui**, ES veiksmais buvo prisidedama prie stipresnės Europos pasaulyje kūrimo.

Afganistane ES daugiausia dėmesio skyrė pastangoms užkirsti kelią šalies žlugimui, atsižvelgdama į galimus socialinius ir ekonominius padarinius Afganistane ir už jo ribų. Itin daug dėmesio buvo skiriama moterų ir mergaičių teisėms ir lyčių lygybei. Buvo įsteigtas Afganistano moterų lyderių forumas.

ES, naudodamasi daugiašalėmis, regioninėmis ir dvišalėmis priemonėmis ir bendradarbiaudama su pilietine visuomene, toliau puoselėjo ir skatino žmogaus teises ir demokratiją. Ji kartu su Žmogaus teisių ir demokratijos tinklu (HRDN) surengė **24-ąjį ES ir NVO žmogaus teisių forumą**²⁵, kuriame daugiausia dėmesio buvo skiriama atskaitomybės ir teisingumo temoms. Be to, ES atnaujino ir gerokai padidino savo paramą mechanizmui „ProtectDefenders.eu“, pagal kurį 2022 m. parama buvo suteikta daugiau kaip 6 500 žmogaus teisių gynėjų, kuriems kilo didžiausias pavojus.

2022 m. Komisija Jemenui , kuriame vis dar tęsiasi viena iš didžiausių humanitarinių krizių pasaulyje, skyrė 170 mln. EUR. Milijonai Jemeno gyventojų yra perkelti, skursta ir prastai maitinasi.
--

²³ Europos Komisija, Tarptautinės partnerystės generalinis direktoratas (2023), *EU aid for trade : progress report 2022*, Europos Sąjungos leidinių biuras, <https://data.europa.eu/doi/10.2841/005862>.

²⁴ Įskaitant 240 mln. EUR humanitarinės pagalbos.

²⁵ https://www.eeas.europa.eu/eeas/stop-impunity-%E2%80%93-road-accountability-and-justice_en.

ĮTAKA PASAULYJE

Užsachario Afrika

Šeštajame ES ir Afrikos Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikime buvo priimta bendra atnaujintos partnerystės vizija, papildyta strategijos „Global Gateway“ investicinių priemonių rinkiniu. Lapkričio 28 d. surengtas **11-asis ES ir Afrikos Sąjungos komisijų susitikimas**, kuriame aptartos įvairios ES ir Afrikos Sąjungos bendradarbiavimo temos.

Pagal **programą „Jaunimo judumas Afrikos labui“** 31 šalyje buvo įgyvendinami 36 programos „Erasmus+“ gebėjimų stiprinimo projektai.

Lapkričio mėn. ES ir Namibija pasirašė susitarimo memorandumą, kuriuo siekiama užmegzti strateginę partnerystę dėl tvarių žaliavų vertės grandinių ir vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių.

Azija ir Ramiojo vandenyno šalys

Gruodžio mėn. Briuselyje ES surengė pirmąjį **ES ir ASEAN** (Pietryčių Azijos valstybių asociacijos) **aukščiausiojo lygio susitikimą**, kuriuo pažymėta diplomatinių santykių 45 metų sukaktis. Šiuo renginiu pradėtas naujas **ES ir ASEAN dialogas energetikos klausimais** siekiant remti energetikos pertvarką ir regioninę energetikos sistemų integraciją, taip pat pagal strategiją „Global Gateway“ įgyvendinamas iniciatyvas, sutelkiant 10 mlrd. EUR investicijų. Šio aukščiausiojo lygio susitikimo metu buvo pasirašyti partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimai su **Malaizija** ir **Tailandu**. Spalio mėn. ES ir ASEAN taip pat pasirašė ES ir ASEAN išsamų oro susisiekimo susitarimą – pirmąjį tarpregioninį aviacijos susitarimą.

28-ajame **ES ir Japonijos aukščiausiojo lygio susitikime** ES ir Japonija įsipareigojo bendradarbiauti palaikant taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką ir susitarė dėl pirmosios ES skaitmeninės partnerystės.

Rugsėjo mėn. buvo surengtas pirmasis ES ir Indijos vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių forumas, kurio tikslas – remti viešojo ir privačiojo sektorių dalyvavimą plėtojant vandenilio technologijas siekiant dekarbonizuoti Indijos ekonomiką.

Po birželio mėn. kilusių potvynių, nuo kurių nukentėjo milijonai žmonių, ES ir jos valstybės narės skubiai suteikė paramą **Pakistanui**.

2022 m. **Bangladeše** ES paramos biudžetui lėšomis 750 000 mokyklos nelankančių vaikų buvo suteikta galimybė siekti išsilavinimo 25 309 mokymosi centruose.

Samarkande vykusioje **ES ir Vidurinės Azijos konferencijoje sujungiamumo tema** buvo plėtojamos regioninės sujungiamumo iniciatyvos ir aptarta būtinybė nustatyti tvarias, patikimas ir veiksmingas transporto, skaitmenines ir energetikos jungtis tarp Europos ir Vidurinės Azijos. Per šią konferenciją taip pat paskelbta, kad bus pradėta strategijos „Global Gateway“ skaitmeninio junglumo iniciatyva²⁶.

2022 m. ES ir **Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos** partnerystė įgijo naują pagreitį – vasario mėn. buvo surengtas Jungtinės tarybos posėdis, kuriame patvirtinta plataus užmojo penkerių

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6963.

metų bendra veiksmų programa. Gegužės mėn. ES priėmė bendrą komunikatą „*Strateginė partnerystė su Persijos įlankos regionu*“²⁷.

Regiono taip pat buvo plėtojamas bendradarbiavimas išmetamo metano kiekio mažinimo klausimu, šiuo tikslu surengus konferencijas Turkmėnistane, Pietryčių Azijos regione ir Kinijoje.

Šiaurės ir Pietų Amerika ir Karibų jūros regionas

Spalio 27 d. Buenos Airėse pirmą kartą nuo 2018 m. susitiko **Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrijos (CELAC)** ir ES užsienio reikalų ministrai.

Gruodžio mėn. ES ir Čilė sudarė **ES ir Čilės pažangųjį pagrindų susitarimą**, kuriuo atnaujintas galiojantis dvišalis asociacijos susitarimas.

Birželio 22 d. Pirmininkė U. von der Leyen ir Ispanijos Ministras Pirmininkas Pedro Sánchezas patvirtino naują **ES ir LAK partnerystę** dėl vakcinų, vaistų ir kitų sveikatos technologijų gamybos vietoje ir dėl sveikatos sistemų atsparumo didinimo.

Venesueloje tęsėsi socialinė, ekonominė ir politinė krizė: pagalba reikalinga daugiau kaip 14 mln. žmonių ir daugiau kaip 7 mln. venesueliečių paliko savo šalį. ES prisidėjo prie įvairius sektorius apimančių pagalbos operacijų Venesueloje ir platesniame regione, suteikusi paramą maždaug 3,1 mln. pažeidžiamų asmenų.

Europos kaimynystė

Kalbant apie rytines kaimynines šalis, 2022 m. daugiausia dėmesio buvo skiriama Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą ir santykių su ES Rytų šalimis partnerėmis (Armėnija, Azerbaidžanu, Moldova, Sakartvelu ir Ukraina) stiprinimui. ES taip pat toliau teikė didesnę paramą Baltarusijos žmonėms.

Gruodžio mėn. ES ir Rytų šalių partnerių užsienio reikalų ministrai dar kartą patvirtino, kokia svarbi yra **Rytų partnerystės darbotvarkė**, kartu pripažindami, kad jos įgyvendinimas turi būti koreguojamas atsižvelgiant į dabartinius įvykius.

ES sudarė palankesnes sąlygas **Armėnijos ir Azerbaidžano** taikos deryboms ir į Armėniją išsiuntė bendros saugumo ir gynybos politikos misiją. Tai buvo pirmoji misija Kolektyvinio saugumo sutarties organizacijos šalyje. ES taip pat toliau teikė humanitarinę pagalbą abiem šalims.

Liepos mėn. su **Azerbaidžanu** pasirašytu susitarimo memorandumu dėl energetikos bus sustiprintas ES energetinis saugumas ir remiama Azerbaidžano žaliąji pertvarka.

Tvirtai remdama **Baltarusijos** pilietinę visuomenę ir nepriklausomą žiniasklaidą, ES padėjo išsaugoti pilietinį aktyvumą ir laisvą balsą žiaurių A. Lukašenkos režimo represijų sąlygomis.

ES teikė tvirtą paramą Moldovos atsparumui ir stiprino bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje (įskaitant bendradarbiavimą tokiais klausimais kaip hibridinės grėsmės, kibernetinis saugumas ir kova su dezinformacija bei paramos Moldovos ginkluotosioms pajėgoms priemonės pagal Europos taikos

²⁷ [JOIN\(2022\) 13 final, 2022 m. gegužės 18 d.](#)

priemonę). Kovo mėn. buvo pradėtas aukšto lygio dialogas politikos ir saugumo klausimais. Siekdamą paskatinti pastangas spręsti konfliktus, ES toliau aprūpino pasitikėjimo stiprinimo priemonėmis.

Sakartvele ES padėjo didinti šalies atsparumą hibridinėms ir kibernetinėms grėsmėms ir, pasitelkdama Europos taikos priemonę, rėmė jos gynybos pajėgų modernizavimą. Ji toliau aktyviai dalyvavo sprendžiant konfliktus, pavyzdžiui, pasinaudodama ES specialiojo įgaliojimo Pietų Kaukaze ir krizės Gruzijoje klausimais bei ES stebėsenos misijos atliekamu darbu.

Lapkričio 24 d. Barselonoje vykusiam ketvirtajame ES ir pietinių kaimyninių šalių ministrų susitikime ES ir jos partneriai patvirtino įsipareigojimą stiprinti Viduržemio jūros regiono valstybių partnerystės ryšius. Jie taip pat įsipareigojo spręsti aktualiausius ekonominius, socialinius, aplinkos ir saugumo klausimus, daugiausia dėmesio skirdami Rusijos agresijos prieš Ukrainą pasekmėms, ypač poveikiui energetiniam ir apsirūpinimo maistu saugumui.

Spalio mėn. pasirašytas **ES ir Maroko žaliosios partnerystės** susitarimas. Įgyvendinant 50 mln. EUR vertės programą „*Énergie Verte*“ siekiama skatinti Maroko energetikos pertvarką, o pagal 115 mln. EUR vertės programą „*Terre Verte*“ remiama tvari miškininkystės ir žemės ūkio plėtra.

Lapkričio mėn. ES ir Egiptas sustiprino bendradarbiavimą perėjimo prie švarios energijos klausimu pasirašydami susitarimo memorandumą dėl strateginės partnerystės vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių srityje. Trišaliame susitarime su Egiptu ir Izraeliu nustatyta Izraelio dujų tiekimo ES naudojantis Egipto gamtinių dujų skystinimo pajėgumais sistema.

Vakarų Balkanai ir Turkija

2022 m. ES ir toliau buvo įsipareigojusi skatinti šio regiono europinę perspektyvą ir liepos mėn. pradėjo derybų su **Šiaurės Makedonija** ir **Albanija** procesą. Be to, gruodžio mėn. ji suteikė **Bosnijai ir Hercegovinai** šalies kandidatės statusą ir pasiekė susitarimą dėl vizų režimo liberalizavimo Kosovui²⁸. Gruodžio 6 d. Tiranoje surengtas **pirmasis ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimas**.

Pagrindinė politikos sistema, pagal kurią skirstomos PNPP III lėšos, tebėra Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planai ir žalioji darbotvarkė, įgyvendinami pagal **Vakarų Balkanų investicijų programą**. 2022 m. buvo patvirtinta 40 pavyzdinių programų, kuriomis tikimasi pritraukti 5,7 mlrd. EUR investicijų.

Svarbus pasiekimas lapkričio mėn. buvo tai, kad, reaguojant į energetikos krizę, buvo greitai priimtas precedento neturintis 1 mlrd. EUR vertės **Vakarų Balkanams skirtas energijos paramos priemonių rinkinys**.

Turkija yra priėmusi daugiausiai pabėgėlių pasaulyje. Įgyvendindama dvi pavyzdines humanitarinės pagalbos programas, ES beveik 1,5 mln. žmonių suteikė pagalbą grynaisiais pinigais ir daugiau kaip 800 000 vaikų ir jų šeimos narių padėjo įgyti išsilavinimą.

²⁸ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 (1999) bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

Užjūrio šalys ir teritorijos (UŠT)

UŠT palaiko ypatingus konstitucinius ryšius su trimis valstybėmis narėmis: Danija, Prancūzija ir Nyderlandais.

Lapkričio 22 d. Naujojoje Kaledonijoje buvo surengtas **19-asis metinis ES ir UŠT forumas**. UŠT ES atlieka vis svarbesnį strateginį vaidmenį, yra svarbios ES ambasadorės savo regionuose ir kartu su jais suteikia daug išteklių, pavyzdžiui, sudaro dideles išskirtines ekonomines zonas.

Karibų jūros regione įgyvendinant **programą RESEMBID** visoms šio regiono UŠT padedama stiprinti atsparumą, užtikrinti tvarią energetiką ir jūrų biologinę įvairovę. Veikla biologinės įvairovės išsaugojimo srityje yra naudinga šešių UŠT buveinėms ir maždaug 400 000 piliečių bei gyventojų.